

5.10.2010

Dnro 4334/4/09

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Jussi Pajuoja

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Kristian Holman

TUTKINTAVANGIN TAPAAMINEN POLIISIVANKILASSA

1 KANTELU

A arvostelee Pirkanmaan poliisiviranomaisten menettelyä tutkintavangin tapaamisesta koskevassa asiassa. A kertoo, ettei poliisivankilaan päässyt tapaamaan siellä käräjätuomarin johdosta säilytettävänä ollut B:tä. Kantelun mukaan tapaamisen eväämisen syyksi oli ilmoitettu, ettei vankilasta käräjätuomarin olohuoneeseen olevien vankien ole annettu tavata muita kuin oikeusavustajaansa ja mikäli on ollut pakollista tarvetta järjestää tapaaminen muun henkilön kanssa, niin asiasta tulisi sopia sijoitusvankilan kanssa.

---

3 RATKAISU

3.1 Kantelukirjoituksessa kerrotut tapahtumat

A kertoo pyrkineensä sunnuntaina 4.10.2009 normaalina vierailuaikana kello 13.00 tapaamaan ystäväänsä B:tä yhdessä B:n äidin sekä tämän miesystävän kanssa. A kertoi soittaneensa tapaamisesta poliisivankilan numeroon samana päivänä noin kello 11.30 ja tiedustelleensa, voisiko hän tulla normaalina vierailuaikana tapaamaan B:tä. Puhelimessa hänelle oli vastattu "kohteliaasti ja selvästi, ettei siihen ole mitään estettä, jos A:n omat asiat ovat kunnossa". A oli kertonut B:n äidille, että B:tä pääsee tapaamaan poliisivankilaan normaalina vierailuaikana. B:n äiti oli ilmoittanut myös tulevansa tapaamaan B:tä vierailuaikana.

A kertoo saapuneensa poliisilaitokselle kello 13 ja soittaneensa poliisivankilan ovipuhelinta. A oli ilmoittanut ovipuhelimeen nimensä ja olevansa tulossa tapaamaan B:tä. Puhelimeen oli vastattu "hetkinen", jonka jälkeen oli tullut minuutteja kestänyt hiljaisuus. Tällä välin myös B:n äiti ja tämän miesystävä olivat saapuneet paikalle "kovalla kiireellä lkaalisista asti".

Hetken kuluttua poliisivankilan oven oli avannut miesvartija. A kertoo, että vartijan käytöksestä oli "heti pistänyt silmään eräs omituinen piirre". Vartijan kasvoilla "välähti omituinen ivallinen virnistys, jota emme voineet olla huomaamatta". A ei tiedä, mistä syystä kyseinen "virnistys" kävi vartijan kasvoilla, mutta piti sitä epäasiallisuutena. A kertoo vartijan todenneen, että tuomari oli kieltänyt B:ltä tapaamiset ja vartija oli nimenomaan omissa sanoissaan vedonnut tuomarin antamiin määräyksiin. Näin ollen tapaajat eivät päässeet tapaamaan B:tä.

A kirjoitti tapaamisen e väämisestä poliisilaitoksen palautepostiin, johon komisario C vastasi kertoen, että "kyseisessä tapauksessa vartijat ovat soveltaneet vankeuslain säännöksiä, koska kärjämatkalla oleva vanki on vain virka-apuluontoisesti poliisin hallussa. Vanki on tällaisessa tapauksessa sijoitusvankilassaan kirjoilla. Vankilasta kärjämatkalla olevien vankien ei ole annettu tavata muuta henkilöä kuin oikeudenkäyntiavustajaansa ja mikäli on tullut pakollista tarvetta järjestää tapaaminen muun henkilön kanssa, niin asiasta tulisi sopia sijoitusvankilan kanssa".

3.2

Selvitysten sisältöä

Vartija D

A:n kanssa asioinut Pirkanmaan poliisilaitoksen vartija D kertoo selvityksessään, ettei hänellä ole tietoa kuka oli puhelimesta luvannut, että B:n tapaaminen onnistuisi.

D kertoo, että tapaamisesta kieltäydyttiin, koska B:n sijoitusvankila oli Turun vankila ja kaikki ulkopuoliset yhteydenpidot tulisi D:n mielestä hoitaa sijoitusvankilan kautta. Edelleen D kertoo, että asiassa oli käynyt ilmi B:n olevan tutkintavanki ja näin ollen Turun vankilan kirjoilla. Kukaan tuomari ei ollut määräystä asiassa antanut eikä tällaisesta ole ollut D:n mukaan puhetta. Lopuksi D katsoo, että mitään tahallista "ivallisuutta" asiassa ei ole tapahtunut. D toteaa, ettei hän voi sille mitään, jos hänen positiivinen asenteensa häiritsee jotain.

Komisario C

Poliisilaitoksen vartiointitoiminnasta vastaava komisario C oli A:lle antamassaan vastauksessa katsonut B:n olevan vankeusvanki. Asia oli myöhemmin tarkistettu sijoitusvankilasta jolloin selvisi, että B olikin kärjämatkalla oleva tutkintavanki, koska hän oli valittanut hänelle langetetusta tuomiosta, joka ei ollut tullut lainvoimaiseksi. C:n antaman selvityksen mukaan B ei ollut keskeneräisen tutkinnan vuoksi tutkintavanki vaan siksi, että hänen osaltaan valitusprosessi oli vielä kesken.

C:n selvityksen mukaan sekä vankeus- että tutkintavankeus ja niin sanotun putkalain säännösten perusteella on vangilla lähtökohtaisesti oikeus tavata vieraita tapaamista varten varattuina aikoina, ilmenevät asianomaisen poliisivankilan järjestyssäännöistä. Tampereen poliisivankilan vierailuajat ovat torstaisin kello 17–19 ja sunnuntaisin kello 13–15. C:n mukaan on kuitenkin epäselvää ovatko asiassa ratkaisevia vangin sijoitusvankilan vai poliisivankilan määräykset tapaamisajankohdasta. Tulkinnanvaraista on myös, kuka päättää kärjämatkalla olevan vangin tapaamisesta, poliisiviranomaiset vai sijoitusvankilan vankeinhoitoviranomaiset.

C kertoo, että vankeinhoitolaitoksen hallinnoimien vankien tapaamisoikeudesta on keskusteltu Länsi-Suomen läänin poliisivankiloiden kokouksessa, johon on osallistunut myös Turun vankilan edustaja. C:n mukaan kärjämatkalla oleva vanki on virka-apuluontoisesti poliisin hallinnassa ja on noudatettu vankeinhoitoviranomaisten toivetta, että tapaamiset tapahtuisivat sijoitusvankilassa. Sijoitusvankilassa on mahdollisuus myös ilmoittaa etukäteen ketä aikoo kärjämatkalla tavata, jolloin sijoitusvankila pystyy pitämään kirjaa vangin tapaajista vankitietojärjestelmään.

C:n mukaan Tampereen poliisivankilassa on noudatettu käytäntöä, että mikäli kärjämatkalla oleva vankeusvanki tai tutkintavanki ei ole sopinut tapaamisesta sijoitusvankilan kanssa, hänen ei ole annettu tavata muita tapaajia kuin asiamiestään. C:n käsityksen mukaan tätä samaa käytäntöä noudatetaan sekä Varsinais-Suomen että Satakunnan poliisilaitosten poliisivankiloissa.

Pirkanmaan poliisilaitos

Pirkanmaan poliisilaitoksen lausunnossa on viitattu a nnettuihin selvityksiin ja todettu, että vartijoiden toiminta tapaamisen eväämisessä on ymmärrettävä, koska säännökset vankeusvankien ja tutkintavankien sijoitusvankilan ulkopuolisista tapaamisista, esim. ns. käräjämatkoilla, ovat tulkinnanvaraiset. Tässä yhteydessä poliisilaitos on viitannut eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen 30.9.2009 antamaan ratkaisuun (1762/4/08), joka koski käräjämatkalla olleen vankeusvangin tapaamisen eväämistä Tampereen poliisivankilassa.

Lausunnossa todetaan, että toisaalta vartijat olisivat voineet tässä nimenomaisessa tapauksessa ottaa yhteyttä sijoitusvankilaan ja tiedustella sieltä mahdollista suostumusta tapaamiseen, koska heillä ilmeisesti oli tiedossa tapaamaan tulevan/tulevien henkilöiden nimetkin. Samalla olisi poliisilaitoksen näkemyksen mukaan myös selvinnyt B:n tutkintavangin asema.

Poliisilaitos pitää ihmisoikeuksien toteutumisen kannalta merkittävänä, että vankeus- ja tutkintavangeilla olisi mahdollisuus tarvittaessa tavata erityisesti lähiomaisiaan ja muita läheisiä myös tilapäisesti poliisin säilytystiloissa ollessaan. Poliisilaitos pitää tärkeänä, että selvennys tulkinnanvaraisiin säännöksiin saataisiin mahdollisimman pikaisesti. Säännösten nykyinen tulkinnanvaraisuus huomioon ottaen on kuitenkin perusteltua katsoa, ettei Tampereen poliisivankilassa olisi menetelty suoranaisesti lainvastaisesti siinä, kun A:ta, B:n äitiä ja hänen miesystäväänsä ei ole päästetty tapaamaan B:tä.

Poliisihallitus

Poliisihallituksen lausunnossa viitataan asiassa saatuun lausuntoon ja selvityksiin. Lausunnossa on todettu, ettei tapaamisen eväämiselle ollut kyseessä olevassa tilanteessa laista ilmeneviä perusteita.

Poliisihallituksen lausunnon mukaan vierailijan tulee lähtökohtaisesti voida luottaa poliisin antamaan ilmoitukseen siitä, että tapaaminen onnistuu tietyssä ajankohtana. Lausunnossa korostetaan sitä, että oikeus tavata vieraita on nimenomaan vapautensa menettäneen oikeus eikä vierailijan subjektiivinen oikeus.

3.3

Oikeusohjeet

Vangin kuljetusta koskevat säännökset

Vankeusvangin kuljetuksesta säädetään vankeuslain 6 luvun 8 §:ssä. Sen mukaan vangin kuljetuksessa noudatetaan, mitä siitä erikseen säädetään.

Tutkintavangin kohtelusta kuljetuksen aikana säädetään tutkintavankeuslain 14 luvun 4 §:ssä. Sen mukaan tutkintavangin kohtelussa kuljetuksen aikana noudatetaan soveltuvin osin, mitä tässä laissa säädetään. Tutkintavangin oikeutta ulkoiluun, osallistumista toimintaan tai vapaa-ajan toimintaan, oikeutta omaisuuden hallussapitoon ja käyttöön, oikeutta tapaamisiin sekä puhelimen käyttöön saadaan kuljetuksen aikana rajoittaa, jos niiden toteuttaminen kuljetuksen kestäessä on erityisen vaikeaa järjestää.

Poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annetun lain (putkalaki) 14 luvun 4 §:ssä on säädetty va-

pautensa menettäneen kohtelusta kuljetuksen aikana samalla tavoin kuin edellä tutkintavankeuslainsa.

Vanginkuljetusasetus sisältää säännökset poliisin ja vankeinhoitoviranomaisten kuljetusvastuun jakautumisesta. Asetuksen 1 §:n mukaan vanginkuljetuksesta huolehtivat poliisi- ja vankilaviranomaiset. Asetuksen 3 §:n mukaan vankilaviranomainen huolehtii vankiloiden välisestä, vankilan ja rautateiden vankivaunun sekä eri vankivaunujen välisestä samoin kuin vankivaunussa tapahtuvasta kuljetuksesta. Jos vanki on kuljetettava vankilasta oikeuteen siinä kunnassa, jossa vankila sijaitsee tai jos vanki siirretään vankilasta sairaalahoitoon, on kuljetus niin ikään vankilaviranomaisten asia. Muusta vangin kuljetuksesta huolehtii poliisiviranomainen. Asetuksen 12 §:n mukaan vankia säilytetään muun kuin rautatiekuljetuksen aikana poliisivankilassa tai muussa sisäasiainministeriön hyväksymässä säilytyspaikassa.

Vankeusvankien tapaamisia koskevat säännökset

Vankeuslain 1 luvun 1 §:ssä säädetään lain soveltamisalasta. Sen mukaan lakia sovelletaan ehdottoman vankeusrangaistuksen ja sakon muuntorangaistuksen (*vankeus*) täytäntöönpanoon.

Tapaamisista (valvotuista) säädetään vankeuslain 13 luvun 1 §:ssä. Sen mukaan vangilla on oikeus tavata vieraita tarpeellisen valvonnan alaisena tapaamista varten varattuina aikoina niin usein kuin se vankilan järjestystä ja toimintaa haittaamatta on mahdollista. Tapaaminen voidaan sallia muulloinkin kuin tapaamista varten varattuina aikoina, jos se on tarpeen vangin yhteyksien kannalta tai muusta erityisestä syystä.

Tapaamisen epäämisestä ja erityisvalvotusta tapaamisesta säädetään vankeuslain 13 luvun 4 §:ssä. Sen mukaan tapaaminen voidaan evätä, jos: 1) tapaaja ei pysty luotettavasti todistamaan henkilöllisyyttään; 2) tapaaja kieltäytyy 17 luvun 2 §:ssä tarkoitetusta turvatarkastuksesta tai 17 luvun 3 §:ssä tarkoitetusta henkilöntarkastuksesta; taikka 3) on perusteltua syytä epäillä, että tapaamisesta aiheutuu vaaraa vankilan järjestykselle tai turvallisuudelle taikka vangin tai muun henkilön turvallisuudelle. Tapaaminen voidaan kuitenkin järjestää erityisen valvotuissa olosuhteissa (*erityisvalvottu tapaaminen*), jos 1 momentissa tarkoitettu vaara on mahdollista tällä tavoin torjua.

Tapaamiskiellosta säädetään vankeuslain 13 luvun 6 §:ssä. Sen mukaan jos tapaajan on todettu kuljettaneen tai yrittäneen kuljettaa huumausaineita taikka 9 luvun 1 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdassa tai 2 momentissa tarkoitettuja aineita tai esineitä vankilaan taikka vaarantaneen turvallisuutta tai vakavasti häirinneen vankilan järjestystä, tapaajalle voidaan antaa olosuhteisiin nähden kohtuullinen, enintään kuuden kuukauden pituinen kiello vierailta vankilassa (*tapaamiskiello*). Tapaamiskielloa voidaan jatkaa, jos se on edelleen tarpeen kiellon perusteena olevan toiminnan estämiseksi. Tapaamiskiello voi sisältää kiellon tavata määrättyä vankia tai määrättyjä vankeja taikka tulla määrättyyn vankilaan tai määrättyihin vankiloihin.

Tapaamisiin liittyvästä päätösvallasta säädetään vankeuslain 13 luvun 11 §:ssä. Sen mukaan tapaamiskiellosta päättää vankilan johtaja. Erityisvalvotusta tapaamisesta ja tapaamisen epäämisestä päättää valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Valvomattomasta tapaamisesta päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä toiminnoista tai turvallisuudesta vastaava virkamies.

Vankeuslain 13 luvun 12 §:n mukaan Rikosseuraamusvirasto antaa tarkemmat määräykset tapaamisten järjestämisestä. Vankeuslain 15 luvun 1 §:n mukaan vankilassa on järjestyssääntö, joka sisältää tätä lakia ja sen nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä tarkempia määräyksiä muun muassa

tapaamisten järjestämisestä.

Tutkintavankien tapaamisia koskevat säännökset

Tutkintavankeuslain 1 luvun 1 §:n mukaan lakia sovelletaan tutkintavankeuden toimeenpanoon. Tutkintavankeuden toimeenpanosta poliisin säilytystilassa säädetään erikseen.

Tapaamisista (valvotuista) säädetään tutkintavankeuslain 9 luvun 1 §:ssä. Sen mukaan tutkintavangilla on oikeus tavata vieraita tarpeellisen valvonnan alaisena tapaamista varten varattuina aikoina niin usein kuin se vankilan järjestystä ja toimintaa haittaamatta on mahdollista, jollei tätä oikeutta ole pakokokeinolin 1 luvun 18 b §:ssä tarkoitetulla tavalla rajoitettu. Tapaaminen voidaan sallia muulloinkin kuin tapaamista varten varattuina aikoina, jos se on tarpeen vangin yhteyksien kannalta tai muusta erityisestä syystä. Tutkintavangilla on kuitenkin aina oikeus ilman aiheutonta viivytystä tavata 8 luvun 4 §:ssä tarkoitettu asiamiehensä.

Tapaamisten epäämisestä ja erityisvalvotusta tapaamisesta, tapaamiskiellosta, päätösvallasta sekä asiasta järjestyssäännössä tai Rikosseuraamusviraston määräyksellä määräämisestä on säädetty vastaavalla tavalla kuin edellä vankeuslaissa.

Putkalain tapaamisia koskevat säännökset

Putkalain soveltamisalasta säädetään 1 luvun 1 §:ssä. Pykälän 1 momentin mukaan lakia sovelletaan poliisin lain nojalla säilyttämien tutkintavankien, pidätettyjen ja kiinni otettujen kohteluun. Pykälän 2 momentin mukaan lakia sovelletaan vapauden menetyksen syy huomioon ottaen poliisin säilytettävänä muuten kuin tutkintavankeuden, pidättämisen tai kiinni ottamisen perusteella olevan kohteluun, jollei muualla laissa toisin säädetä.

Tapaamisista ja niiden epäämisestä, erityisvalvotusta tapaamisesta, tapaamiskiellosta sekä järjestyssäännössä määrättävistä asioista on poliisin säilytystilojen osalta säädetty vastaavalla tavalla kuin edellä tutkintavankeuslaissa.

Tapaamisiin liittyvästä päätösvallasta säädetään 7 luvun 9 §:ssä. Sen mukaan tapaamiskiellon määräämisestä ja poistumisluvasta päättää säilytystilan esimies. Valvomattomasta tapaamisesta, erityisvalvotusta tapaamisesta ja tapaamisen epäämisestä päättää säilytystilan esimies tai hänen määräämänsä pidättämiseen oikeutettu virkamies.

Sisäasianministeriön määräys

Sisäasiainministeriö on 23.11.2007 antanut vankeinhoitolaitoksen ja poliisin yhteistyötä koskevan määräyksen (SM-2007-03387/Tu-411). Määräyksessä todetaan että mikäli vankilan kirjoilla oleva tutkinta- tai vankeusvanki on tilapäisesti poliisin hallussa sijoitusluvalla, tapaamisten järjestelyissä tavaran haltuunotossa tulee noudattaa samoja menettelytapoja kuin vankilassakin. Mikäli yksittäistapauksessa aiotaan ryhtyä vankilakäytännöstä poikkeaviin menettelyihin, tulee menettelytavoista ennakolta erikseen sopia vankilan kanssa. Määräys on tältä osin yhteneväinen Rikosseuraamusviraston 17.12.2007 antaman ohjeen (3/30/2007) kanssa.

3.4

Kannanotto

Saadun selvityksen mukaan poliisivankilassa säilytettävänä ollut B on ollut tapahtuma-aikana tutkintavanki. Näin ollen hänen tapaamisiinsa on tullut sovellettavaksi tutkintavankeuslain ja putkalain säännökset, jotka tapaukseen soveltuvilta osin ovat yhteneväiset.

Tutkintavankia koskevien säännösten lähtökohta on se, että tutkintavankia ei ole todettu syylliseksi rikokseen ainakaan lainvoimaisella tuomiolla. Muun muassa tämän vuoksi on säädetty, että tutkintavangin oikeuksia on rajoitettava vain siinä määrin kuin tutkintavankeuden tarkoitus, tutkintavankeudessa pitämisen varmuus ja vankilan järjestyksen säilyminen välttämättä vaativat (tutkintavankeuslain 4 §). Syyttömyysolettama on käsitykseni mukaan muutoinkin otettava huomioon tutkintavankeja koskevia säännöksiä sovellettaessa. Sillä, johtuuko tutkintavankeus esitutinnan turvaamistavoitteista vain muutoksenhausta jo annettuun tuomioon, ei ole nähdäkseni merkitystä säännösten arvioinnin kannalta. Edellä sanotun lisäksi painotan, että tulkintatilanteissa olisi erilaisista perusteltavissa olevista vaihtoehdoista pyrittävä omaksumaan sellainen, joka edistää perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista.

Tutkintavangilla tulee olla oikeus nauttia yksityis- ja perhe-elämäänsä kohdistuvaa kunnioitusta. Tästä syystä on perusteltua, että tutkintavangeilla olisi mahdollisuus tavata erityisesti lähiomaisia ja muita läheisiä myös poliisin säilytystiloissa ollessaan, mikäli yhteydenpidolle tai sen ajankohdalle ei ole olemassa pakkokeinolain 1 luvun 18 b §:n tarkoittamia tutkinnallisia rajoitteita.

Tutkintavankeuslaissa ei ole varsinaista omaa säännöstä kuljetuksen aikaisista tapaamisista, vaan lain 14 §:n 4 momentissa lähinnä annetaan mahdollisuus rajoittaa oikeutta tapaamisiin, jos niiden toteuttaminen kuljetuksen kestäessä on erityisen vaikeaa järjestää. Poliisilta saadussa selvityksessä ei ole tuotu tällaisia seikkoja esille. Selvityksestä ei ilmene muutoinkaan mitään perustetta B:n tapaamisten eväämiselle. Ainoana syynä tapaamisen toteutumattomuudelle on ollut selvityksissä ilmi tullut poliisivankilassa noudatettu käytäntö, jonka mukaan tapaamiset tulisi sopia sijoitusvankilan kanssa.

Näkemykseni mukaan ilmi tulleen käytännön taustalla lienee säännösten tulkinnanvaraisuus siitä, päättävätkö tapaamisiin liittyvistä asioista tutkintavankien kohdalla poliisi- vai vankeinhoitoviranomaiset. Näkemykseni mukaan poliisiviranomaiset eivät voi kuitenkaan säilyttää poliisivankilaan sijoitetun tutkintavangin tapaamisesta sopimista tutkintavangin ja sijoitusvankilan keskenään tehtäväksi ennen tapaamisen toteuttamista poliisivankilassa. Poliisiviranomaisella tulee olla aktiivinen rooli tutkintavangin laissa säädettyjen oikeuksien toteuttamisessa. Tässä tapauksessa tämä tarkoittaa sitä, että poliisivankilasta olisi tullut olla yhteydessä B:n sijoitusvankilaan ja tiedustella sieltä, oliko tapaamiselle jotain esteitä. Tämä näkemys on esitetty myös Pirkanmaan poliisilaitoksen lausunnossa. Käsitykseni mukaan myös sisäasianministeriön määräys edellyttää tällaista menettelyä noudatettavaksi.

Tapahtuma-aikana lienee myös vallinnut jonkinlainen epäselvyys siitä, oliko B tutkintavanki vai vankeusvanki, sillä komisario C oli A:lle tämän palautteeseen antamassaan vastauksessa viitannut vankeuslain säännöksiin. Vankilan hallinnoimien tutkintavankien osalta ei ole selkeitä säännöksiä siitä, kenenellä on toimivalta päättää heidän kuljetusten aikaisten tapaamistensa toteutumisesta. Samapäättösvaltaa koskeva ongelma vallitsee myös poliisivankilassa tilapäisesti säilytettävien vankeusvankien osalta. Tapaamista koskevien säännösten tulkinnanvaraisuus huomioon ottaen minulla ei ole kuitenkaan perusteita katsoa, että Pirkanmaan poliisilaitoksen poliisivankilassa olisi menetelty lainvastaisesti siinä, kun tapaajien ja B:n ei ole annettu tavata toisiaan poliisivankilan tapaamisille yleisesti varattuna aikana tai kun poliisivankilasta ei ole asiaan liittyen oltu yhteydessä avopuolison sijoitusvankilaan.

Apulaisoikeusasiamies Jukka Lindstedt on antanut 30.9.2009 ratkaisun (1762/4/08), jossa oli kysymys vankeusvankin tapaamisten toteutumisesta poliisivankilassa. Apulaisoikeusasiamies totesi pitävänsä erittäin ongelmallisena sitä, ettei vankeusvankien osalta ole selkeitä säännöksiä heidän kuljetusten aikaisten tapaamistensa järjestämisestä eikä myöskään siitä, kenellä on toimivalta päättää niiden järjestämisestä. Yhdyn tässä yhteydessä aiemmassa ratkaisussa esitettyihin kannanottoihin, jotka koskevat tapaamisten järjestämiseen liittyviä toimivaltakysymyksiä, sillä ongelma koskee niin vankeusvankeja kuin tutkintavankeja. Lainsäädännössä ei oletältä osin tapahtunut muutosta tyydyttävämpään suuntaan aiemman ratkaisun antamisajankohdan jälkeen. Uusi laki vanginkuljetuksesta on tosin parhaillaan valmisteltavana, kuten jäljempänä todetaan.

Kuten edellä todetusta ilmenee, on tulkinnanvaraista, kuka päättää vankeusvankin tapaamista poliisivankilassa. Tässä tapauksessa luvatus tapaamiseen peruuntumiseen oli vaikuttanut poliisilta saadun selvityksen mukaan ilmeisesti se, että puheluun vastannut henkilö oli erehtynyt B:n vankeusasemasta. Komisario C:n kantelijalle antamasta ensimmäisestä vastauksesta sekä hänen lausunnostaan selviää, että hänkin oli joutunut tarkastamaan asian B:n sijoitusvankilasta. Tämä oli johtanut siihen johtopäätökseen, ettei tapaamista voida sallia muutoin kun sijoitusvankilan antamalla luvalla. Koska tällaista lupaa ei ollut, oli tapaaminen evätty.

Katson, ettei asiassa ole ilmennyt perusteita sen tueksi, että B:n tapaamisia olisi viranomaisten taholta tietoisesti pyritty estämään. Käsillä olevassa tilanteessa olisi kuitenkin viranomaiselta edellytettävä normaali tavanomainen huolellisuus mielestäni edellyttänyt, että B:n asema olisi ollut poliisivankilassa selvillä kantelijan tiedustellessa tapaamista.

Ottaen huomioon sen, että asiassa perimmäisenä kysymyksenä on ollut epäselvyys toimivallasta päättää vankilan hallinnoiman tutkintavankin tapaamisesta poliisivankilassa, joka osaltaan johtuu voimassa olevan lainsäädännön epäselvyydestä, en katso asian antavan minulle aihetta toimenpiteisiin ketään yksittäistä virkamiestä kohtaan ja pidän riittävänä toimenpiteenäni saattaa käsitykseni viranomaiselta edellytetystä huolellisuudesta Pirkanmaan poliisilaitoksen tietoon. Tiedossani on, että oikeusministeriössä on valmisteilla hallituksen esitys vanginkuljetuksesta annettavaksi laiksi, jolla selkiinnetään myös päätöksentekotoimivaltaa vapautensa menettäneen kuljetuksen aikana. Ehdotetun lain on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2011 aikana.

Siltä osin kuin kantelussa on arvosteltu kantelijoiden kanssa asioineen vartija D:n käytöstä, totean että saatu selvitys on ristiriidassa kantelussa kerrotun kanssa. Asian lopputulokseen vaikuttavaa lisäselvitystä D:n ja A:n välillä käydyn keskustelun luonteeseen vaikuttaneista seikoista, kuten äänensävyistä tai käydyn keskustelun yksityiskohdista ja tarkasta sisällöstä, ei ole nähdäkseni mahdollista saada. Käytettävissäni olevan selvityksen valossa en kuitenkaan voi päätyä muuhun lopputulokseen, kuin että kantelussa esitetyt väitteet epäasiallisena pidetystä käyttäytymisestä jäävät toteen näyttämättä.

Kantelukirjoituksessa on kerrottu myös B:tä koskevan rikosasian käsittelystä eri viranomaisissa. B on kuollut maaliskuussa 2010. Ottaen huomioon B:n kuoleman sekä sen, ettei kantelua ole tehty kuolinpesän nimissä tai valtakirjalla valtuutettuna, asian käsittely eduskunnan oikeusasiamiehen kansliassa raukeaa tältä osin.

4

TOIMENPITEET

Saatan Pirkanmaan poliisilaitoksen tietoon käsitykseni viranomaisen aktiivisesta roolista tutkinta-

vangin oikeuksien turvaamisessa ja viranomaiselta edellytetystä huolellisuudesta poliisivankilassa säilytettävän vangin aseman selvittämisessä. Tässä tarkoituksessa lähetän Pirkanmaan poliisipäällikölle jäljennöksen tästä päätöksestäni.

Lähetän päätökseni tiedoksi myös poliisihallitukselle ja Rikosseuraamuslaitokselle.

Muihin toimenpiteisiini kantelukirjoitus ei anna aihetta.